

KIBRIS'TA YENİ PARADİGMA

MEHMET UĞUR EKİNCİ

SETA | PERSPEKTİF

TEMMUZ 2021 · SAYI 315

- Türkiye'nin son yıllarda Kıbrıs'ta izlediği yeni politikanın esasları nelerdir?
 - Türkiye-KKTC ilişkilerinde son dönemde yaşanan gelişmeler nasıl değerlendirilebilir?
 - Kıbrıs sorununun geleceği hakkında neler beklenebilir?

Kıbrıs'ta Türkler ve Rumlar arasında 1968'de başlayan çözüm müzakereleri farklı süreç ve aşamalarıyla 2017'ye kadar devam etmiştir. 1970'li yılların sonlarından itibaren adada iki kesimli ve iki toplumlu federal bir yapının kurulmasını her iki taraf da prensipte kabul etmekle beraber federasyonun yapısı ve özellikleri konusunda birbirlerinden çok farklı düşünmekteydiler. Kıbrıslı Türkler adadaki iki toplumun siyasi eşitlik, egemenlik ve güvenliğinin garanti altına alındığı bir sistem üzerinde ısrar ederken nüfusun çoğunluğuna sahip olan Kıbrıslı Rumlar ise siyasi ve idari yetkilerin eşit paylaşımından olabildiğince kaçınmış ve merkezi yönetimin güçlü olduğu çoğunlukçu bir sistemi savunmuştur. 2004'teki referandumda Rumların yüzde 76'sı Annan Planı'na bu sebeple karşı çıkmıştır. 2017'de toplanan beşli konferans da Rum tarafının iktidarın paylaşımı ve garantiler konusunda esneklik göstermemesinden dolayı sonuçsuz kalmıştır.

TÜRKİYE'NİN KIBRIS KONUSUNDA PARADİGMA DEĞİŞİKLİĞİ

2017'de müzakerelerin çöküşü, dönemin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) Cumhurbaşkanı

Mustafa Akıncı gibi federal çözümün sıkı taraftarlarında bile hayal kırıklığı ve müzakerelerin geleceği konusunda ümitsizlik meydana getirirken Türkiye'nin Kıbrıs sorununa yaklaşımında da bir dönüm noktası olmuştur. Daha önce olduğu gibi 2017'deki konferanslarda da federal çözümü destekleyen Ankara, müzakerelerin sonuçsuz kalmasının ardından Kıbrıs için alternatif çözümler aranması fikrini benimsemiştir. Zira yarım asır kadar süren görüşmelerden bir sonuç elde edilemediği gibi bu süre zarfında Kıbrıslı Rumlar uluslararası toplumda adanın tek temsilcisi olarak kabul görmüş ve Avrupa Birliği'ne (AB) üye olmuştur. Çözumsuzlüğün devamı Rumlar için ciddi bir kayıp meydana getirmedeğinden Rum tarafı müzakerelerde güç paylaşımı, garantiler ve güvenlik gibi konularda esneklik göstermeyerek tavizi hep Türk tarafından beklemiştir. Federal çözüm için yeniden masaya oturulması durumunda Rumların bu tutumlarını devam ettirecekleri ortadadır. Her ne kadar Güney Kıbrıs Rum Yönetimi (GKRY) Cumhurbaşkanı Nikos Anastasiadis "gevşek federasyon" adı altında bir öneri ortaya atmışsa da bunun somut olarak neyi ifade ettiği belli olmadığı gibi bu öneri

MEHMET UĞUR EKİNCİ

Bilkent Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde lisansını ve Tarih Bölümü'nde yüksek lisansını tamamladı. Ohio State Üniversitesi ve Bilkent Üniversitesi'nde doktora dersleri aldıktan sonra doktorasını Londra Üniversitesi SOAS Siyaset ve Uluslararası Çalışmalar Bölümü'nde tamamladı. Araştırma alanları arasında güncel Balkan politikaları, Avrupa siyaseti, iç siyaset-uluslararası siyaset bağlantıları, Osmanlı ve Cumhuriyet dönemleri dış politikası ve siyasi tarihi bulunmaktadır.

Rumlar arasında da yeterince destek bulmamıştır.¹ Kısacası Kıbrıslı Türklerin kurulacak federasyonda sahip olacakları haklara ilişkin endişeleri Rumlar tarafından yeterince dikkate alınmazken müzakerelerin uzaması da Rum tarafına siyasi bir maliyet getirmemektedir. Bu şartlarda Türkiye federal çözümün mümkün olmadığını ve görüşmelerle daha fazla vakit kaybedilmemesi gerektiğini savunmaktadır.

Türkiye'nin Kıbrıs sorununa yönelik benimsediği tutum değişikliğinin bir diğer ana sebebi ise uluslararası siyaset ve bölgesel dinamiklerde 2000'lerin ortasından itibaren kaydedilen köklü değişimlerdir. 2000'lerin başında AB üyelik hedefiyle hareket eden Türkiye AB çatısı altında birleşik bir Kıbrıs fikrine sıcak bakmaktaydı. Günümüze dek geçen zamanda AB'nin genişleme perspektifi bir hayli zayıflarken Türkiye'nin üyelik müzakereleri ise fiilen durmuştur. Türkiye'nin AB üyelik hedefinin sekteye uğramasında Kıbrıs sorununun önemli bir payı olduğu bir gerçekse de Türkiye'nin GKRY'ye liman ve havalimanlarını açması gibi talepleri yerine getirmesi durumunda dahi AB üyelik sürecinde somut bir ilerleme muhtemelen gerçekleşmeyecekti. Zira özellikle 2008 finans krizinden beri AB'nin genişlemesi konusunda oldukça temkinli hareket eden AB ülkeleri Türkiye'ye nazaran Birliğe çok daha kolay entegre edilebilecek Batı Balkan ülkelerinin tam üyeliği konusunda bile hala görüş birliğine varmış değildir.

2000'lerin ortasından bu yana Türkiye'nin AB'ye tam üyelik hedefi kısa ve orta vadede gerçekçiliğini kaybederken Doğu Akdeniz'de değişen dengeler Türkiye'nin güvenlik ve egemenlik konularındaki kaygılarını daha da artırmıştır. Adanın tamamını temsil ettiği iddiasıyla GKRY'nin çevre ülkelerle deniz yetki alanları sınırlandırmasına gitmesine ve ada etrafında hidrokarbon aramalarına girişmesine karşı çıkan Türkiye 2011'de KKTC ile anlaşma imzalayarak Doğu Akdeniz'de kendi arama faaliyetlerini başlatmıştır. Bunlara cevaben GKRY bir taraftan Yunanistan, İsrail ve Mısır gibi ülkelerle iş birliğini geliştirirken diğer taraftan üyesi bulunduğu AB'yi ve lobiler yoluyla Ame-

rika Birleşik Devletleri'ni (ABD) Türkiye'ye karşı tavır almaya çağırmıştır. Hatta GKRY bu sayede Fransa ve ABD gibi ülkelerden askeri alanda destek bulmayı da başarmıştır. Türkiye ise bu hamlelere karşılık bir yandan savunma sanayii ve enerji alanlarındaki kapasitesini genişletirken diğer yandan KKTC ve Libya Ulusal Mutabakat Hükümeti gibi bölgesel ortaklarla ilişkilerini derinleştirme yoluna gitmiştir. Kısacası Kıbrıs sorununun çözülmemiş olması hidrokarbon kaynaklarının keşfedildiği ve Türkiye'nin AB, ABD ve Ortadoğu ülkeleriyle çeşitli sorunlar yaşadığı 2010'larda Doğu Akdeniz'deki gerilimi giderek artırmış, güvenlik ve dış politika tercihlerini etkileyen bu gerilimler Ankara'nın Kıbrıs sorununa yaklaşımını da zamanla gözden geçirmesine sebep olmuştur.

Görüldüğü üzere Türkiye'nin AB üyeliğinin gerçekleşebilir bir ihtimal olmaktan çıkması ve Doğu Akdeniz'de ortaya çıkan yeni ittifak ve gerilimler Kıbrıs'ta iki toplumun AB çatısı altında ve federal bir yapıda birleşmesini Türkiye için jeopolitik bakımdan anlamsız bir tercih haline getirmiştir. Buna rağmen Türkiye Kıbrıslı Türklerin federal çözüm arayışını desteklemeyi bir müddet daha sürdürmüştür. Nihayet 2017'deki konferansların sonuçsuz kalmasının ardından Türkiye Doğu Akdeniz'de izlemekte olduğu siyasete paralel olarak adada KKTC'nin devamına ve güçlendirilmesine dayalı bir anlayışı benimsemiştir.

TÜRKİYE-KKTC İLİŞKİLERİNDE YENİ GELİŞMELER

Türkiye'nin Kıbrıs sorununda benimsediği yeni paradigma aynı zamanda Kıbrıslı Türkleri ilgilendiren konularda daha fazla inisiyatif almayı içermektedir. KKTC'de Mayıs 2019'da Ersin Tatar'ın başbakanlığında hükümetin göreve gelmesi Türkiye ile ilişkilerin daha hızlı ilerlemesini sağlarken görüşleri Ankara ile büyük ölçüde örtüşen Tatar'ın Ekim 2020'deki KKTC cumhurbaşkanı seçilmesi ve Aralık 2020'de Ersan Sener başbakanlığında azınlık hükümetinin kurulmasıyla Türkiye ile KKTC hükümetleri arasındaki siyasi yakınlık en yüksek seviyeye çıkmıştır. Bu dönemde Maraş'ın plaj kısmı ve iki ana caddesi halkın kulla-

1. "Gevşek Federasyon' Konfederasyondan Çok Farklı", *Kıbrıs Gazetesi*, 12 Ekim 2018.

nımına açılırken Türkiye'ye ait gemiler KKTC'nin lisans verdiği bölgelerde hidrokarbon arama faaliyetlerini sürdürmüştür. Koronavirüs salgını sırasında Türkiye KKTC'ye tıbbi ve mali destekte bulunmuş, Lefkoşa'da beş yüz yataklı bir hastanenin inşaa sürecini başlatmıştır. Diğer yandan bölgesel ve uluslararası siyasetin getirdiği belirsizlik ve tehditlerle karşı karşıya bulunan Türkiye Kıbrıslı Türklerin güvenliğini sağlamak amacıyla 1974'ten bu yana adada bulundurduğu askeri varlığı kendi güvenliğini de içine alacak şekilde yeniden ele alma yoluna giderek adada insansız hava araçları ve deniz kuvvetleri için üs kurmaya yönelik bazı adımlar atmıştır.²

Son olarak Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın 19-20 Temmuz tarihlerinde adaya yaptığı ziyaret sırasında KKTC Bakanlar Kurulu kararıyla Maraş'ın yüzde 3,5'lik bölümünün askeri statüden çıkarılacağı ve yerleşime açılacağı ilan edilmiş, burada mülkleri bulunan Kıbrıslı Rumlar Taşınmaz Mal Komisyonuna başvuru yapmaya davet edilmiştir. Türkiye'nin desteklediği bu hamlenin Maraş bölgesini yeniden bir cazibe merkezi yapmanın yanı sıra mülk sahibi Rumların KKTC yönetimi altında Maraş'a geri dönmelerinin getireceği siyasi faydaları da bulunmaktadır. Nitekim GKRY hükümeti bir yandan Rumların komisyona başvuru yapmalarının KKTC'nin meşruiyetini tanımaları anlamına geleceği düşüncesiyle bu kişileri başvurudan caydırmanın yollarını ararken diğer yandan uluslararası toplumu Maraş'ın yerleşime açılmasına engel olmaya çağırılmaktadır.³

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin (BMGK) 1984'te aldığı 550 sayılı kararda Türkiye'den Maraş'a eski yasal sakinleri dışında kimsenin yerleştirilmemesi ve bu amaçla bölgenin Birleşmiş Milletler (BM) yönetimine devredilmesi istenmiş, sonraki bazı kararlarda da buna atıfta bulunulmuştur. BMGK Ekim 2020'de

Maraş'ın sahil kesiminin kullanıma açılmasının ve Temmuz 2021'de Maraş'ın bir bölümünün yerleşime açılmasının ardından birer açıklama yayımlayarak Türkiye'yi söz konusu karara aykırı hareket etmeye davet etmiştir. Bu açıklamalara yönelik Türkiye ve KKTC makamlarının yayımladıkları cevabi metinlerde de belirtildiği üzere Maraş'ta gerçekleştirilen bu açılımlar bölgeye eski sakinler dışında herhangi bir yerleşim öngörmediğinden BMGK kararlarına aykırı bir durum teşkil etmemektedir. Öte yandan BMGK'nin söz konusu açılımlar karşısında Konsey kararı yerine başkanlık açıklamalarıyla yetinmesi, gelişmeleri takip ettiği ve gelecekte 550 sayılı karara aykırı bir durumun yaşanmaması için dikkat çekmek istediği şeklinde anlaşılabilir. Bu durumda Maraş'taki mülklerin sahiplerine iade süreci şeffaf ve yasal bir zeminde yürütüldüğü müddetçe uluslararası toplumdan kayda değer bir itirazın gelmeyeceği düşünülebilir.

Türkiye'nin Kıbrıs konusundaki paradigma değişimine bağlı olarak son dönemde bu gelişmeler yaşanırken Rumlarla AB çatısı altında birleşmeyi isteyen Kıbrıslı Türklerin Türkiye'nin Kıbrıs'ta artan rolüne sıcak bakmadığı görülmektedir. Federal çözümün bugüne kadar gerçekleşmemesi Rumların isteksizliğinden kaynaklanmış olmasına ve ortada Rumları daha esnek hareket etmeye sevk edecek herhangi bir faktör bulunmamasına rağmen özellikle sol eğilimli Kıbrıslı Türkler arasında federal çözümün dışında bir seçeneğin olmadığı görüşü yaygın durumdadır. Öyle ki bu görüşe sahip olanlar KKTC'yi adeta federal çözüm öncesi geçici bir evre olarak görmekte, federal çözüm gerçekleşmedikçe Kıbrıslı Türkler üzerindeki ambargoların devam edeceği ve devletlerinin Türkiye dışında hiçbir devlet tarafından tanınmayacağı düşüncesiyle KKTC'nin bir devlet olarak ayakta kalabileceğine inanmamaktadırlar. Türkiye'den gelen yardım ve destekleri ise kendilerini Türkiye'ye daha bağımlı hale getirdiği, çözümü zorlaştırdığı ve uluslararası toplumdan daha da uzaklaşmalarına sebep olduğu gibi gerekçelerle olumsuz karşılamaktadırlar. Bu görüşlerinden ötürü KKTC Meclisindeki sol partiler Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın adaya yaptığı son ziyarete

2. "Doğu Akdeniz'de Yeni Askeri Gündem: Daimi Üs Statüsü ile Geçitkale", *Kıbrıs Gazetesi*, 5 Haziran 2021; "Kütüphane Söyleşileri'nde Gençlerle Buluşma", T.C. Cumhurbaşkanlığı, 18 Mayıs 2021, www.tccb.gov.tr/konusmalar/353/127977/kutuphane-soylesileri-nde-genclerle-bulusma, (Erişim tarihi: 26 Temmuz 2021).

3. "Our View: Varosha Move Leaves Few Options for Cyprus Government", *Cyprus Mail*, 21 Temmuz 2021.

tepkisi göstermiş ve KKTC Parlamentosunda konuştuğu oturumu boykot etmişlerdir.

KKTC'deki sol partilerin Türkiye'nin kendileriyle eşit düzeyde ilişki kurmadığına yönelik itirazları 1970'lere kadar dayanırken 2000'lerin liberal atmosferinde Türkiye ve KKTC siyasetinde meydana gelen değişimler en azından merkez soldaki Cumhuriyetçi Türk Partisi'nin (CTP) bu görüşünü yumuşatmıştı. Geçtiğimiz yıllarda Türkiye'nin Kıbrıs konusunda (yukarıda sebepleri açıklandığı üzere) 2000'ler öncesindeki çizgisine dönmemesinin Ankara'nın KKTC'deki siyasal aktörlerle olan ilişkilerini etkilemesi şaşırtıcı değildir. Bununla beraber KKTC'deki siyasetçiler arasında Türkiye'nin rolü konusunda yaşanan sert tartışmalar iç siyasi rekabet ve hesaplardan da kaynaklanmaktadır.

Kıbrıs'ta on yıllarca süren müzakerelerde federal çözümün gerçekleşmemesinin sorumluluğu Türkiye'ye yüklenemeyeceği gibi değişen jeopolitik koşullar karşısında Türkiye'nin gerek kendi gerekse Kıbrıslı Türklerin çıkarlarını savunmak için farklı stratejiler geliştirmesi de doğaldır. Dolayısıyla KKTC'deki siyasi aktörler sloganlar ve iyimser ideallerden ziyade uluslararası siyasetin gerçeklerini dikkate alarak hareket etmelidirler. Kıbrıs'ta Rumların oyun değiştirici bir teşvik ya da baskıyla karşılaşmadıkları müddetçe Türklerin siyasi, sosyal ve ekonomik haklarının tam olarak tanındığı ve kendi kendilerine ayakta kalabilmelerinin mümkün olduğu bir federal çözümü kabul etmeyecekleri açıktır. GKRY'nin adanın meşru temsilcisi olarak görüldüğü uluslararası arenada Türkiye Kıbrıslı Türklerin güvenliğinin ve çıkarlarının başlıca savunucusu olmayı sürdürmektedir. 2000'lerde AB üyelik hedefi çerçevesinde Kıbrıs sorununun federal bir çözümle nihayete erdirilmesi tercihini belirleyen Türkiye AB'ye tam üyeliğin gerçekçi olmadığı ve Doğu Akdeniz'de kendisine muhalif blokların yaşandığı bir dönemde Kıbrıs'taki varlığını önemsemektedir. Bugün Kıbrıs Türkiye için diplomatik bir kart olduğu gibi aynı zamanda bölgesel güvenlik risklerine karşı bir üs konumundadır. Ayrıca KKTC'ye uygulanan ekonomik ambargolar kaldırılrsa dahi Kıbrıslı Türklerin Türkiye'ye olan ekonomik bağımlılığının hemen ortadan kalkması da mümkün değildir.

Bütün bu şartlar dikkate alındığında adadaki iki devletli fiili durumun ve KKTC'nin Türkiye'yle yakın ilişkilerinin uzun bir müddet daha devam edeceği ortadadır. Bu durumda Kıbrıslı Türklere öncelikle kendi devletlerine sahip çıkmaları ve haklı davalarının uluslararası platformlarda anlatılması ve uluslararası izolasyonlardan kaynaklanan mağduriyetlerinin giderilmesi için Türkiye ile iş birliğine önem vermeleri tavsiye edilebilir. KKTC'nin uluslararası saygınlığının artması Kıbrıslı Türklere çözüm müzakereleri için daha büyük güç kazandıracığından Kıbrıslı Türkler için KKTC'nin bir devlet olarak işlerliğinin devamı ve ekonomik kalkınması esas hedef olmalıdır. Bunun için Kıbrıslı Türklerin siyasi polemikler ve grup çıkarları üzerinden ayırmak yerine ortak çıkarlar zemininde asgari müştereklerde birleşmeleri doğru bir yol olacaktır.

KKTC'yi bugün tek tanıyan ülke olan Türkiye bu devletin gelişmesi ve güçlenmesi için destek sunmaya devam etmektedir. Öte yandan bu destek sağlanırken KKTC'nin Türkiye'ye fazla bağımlı hale gelmesi ülkenin Ankara'nın bir uzantısı olarak görülmesine yol açabileceğinden uluslararası arenada saygınlık ve tanınırlığına da olumsuz etki edebilir. Bunun yerine KKTC kurum ve aktörlerinin güçlendirilmesi ve KKTC'nin uzun vadede siyasi ve ekonomik anlamda kendi ayakları üzerinde durabilmesinin sağlanması Kıbrıs'ta iki devletli çözümün uluslararası alanda kabul görmesini hızlandırabilir. Ayrıca böylesine hassas bir dönemde KKTC'deki siyasi kavgaların adadaki Türk toplumu içerisinde derin bir bölünmeye sebep olmaması ve Kıbrıs Türk kamuoyunun ortak çıkarlar yönünde bilinçlendirilmesi için Türkiye'nin hassas ve dikkatli bir siyaset izlemesi yerinde olacaktır.

KIBRIS SORUNUNUN GELECEĞİ

Kıbrıs'ta çözüm müzakereleri Temmuz 2017'ye kadar iki kesimli ve iki toplumlu federasyon formülü üzerinden yürütülmüştür. BM genel sekreterinin ara buluculuğunda gerçekleştirilen 1977 ve 1979 zirvelerinde Kıbrıslı Türk ve Rum liderlerin üzerinde anlaştığı bu formül BMGK'nin 1990'da aldığı 649 sayılı karara da girmiş ve o tarihten beri uluslararası aktörler tarafın-

dan adeta Kıbrıs'ta olabilecek tek meşru çözüm olarak görülmüştür. Bu algının halen devam etmesinde Kıbrıs'ta çoğunluk durumunda bulunmalarından ve Kıbrıs Cumhuriyeti adıyla AB üyesi olmalarından güç alan Kıbrıslı Rumların uluslararası toplumu kendi istedikleri bir çözüm doğrultusunda etkilemeye çalışmasının da rolü vardır. Halbuki BM'nin ilgili organlarında 1974 Barış Harekatı sonrasında alınan ve daha sonraki BMGK kararlarına dayanak teşkil eden kararlarda adadaki iki toplumun temel ve meşru haklarına dayanan ve karşılıklı kabul edecekleri bir siyasi çözüme ulaşılması öngörülürken bu çözümün içeriğine ise girilmemiştir.⁴ 1970'lerin son yıllarından itibaren tarafların ulaşmaya çabaladıkları bir ideal olan iki kesimli ve iki toplumlu federasyon fikri gerçeğe dönüştürülemediğine göre Türkiye'nin 2017'den beri dile getirdiği, iki tarafın üzerinde anlaşacağı başka çözüm yolları geliştirilmesi önerisi uluslararası toplumun Kıbrıs konusundaki temel yaklaşımına uymaktadır.

BM'nin girişimiyle Nisan 2021 sonunda Cenevre'de düzenlenen ve garantör ülkelerin de katıldığı uluslararası konferansta KKTC yönetimi çözüm konusundaki mevcut pozisyonunu ve önerilerini altı maddelik bir metin üzerinden ortaya koymuştur. Metinde özetle adadaki iki tarafın egemenlik ve uluslararası statü bakımından eşit olduğunun uluslararası toplum tarafından kabul edilmesi ve bundan sonraki müzakerelerin birbirinin bağımsızlığını ve egemenliğini tanıyan iki devlet arasında yürütülmesi istenmiştir.⁵ Müzakerelerde daha evvel iki kesimli ve iki toplumlu federasyon ilkesini kabul etmiş olan Kıbrıslı Türkler böylelikle ilk kez bu parametrelerin dışında bir çözümü resmen gündeme getirmiştir. Türkiye'nin de desteklediği bu öneri henüz Kıbrıslı Rumlar, diğer

garantör ülkeler, BM Genel Sekreteri Antonio Guterres ve BMGK daimi üyeleri tarafından kabul görmüş değildir. Bugün ortada çözüm için ortak bir müzakere zemini bulunmadığının altını çizen Türkiye ve KKTC ise yeni bir konferansın toplanmasına ve BM genel sekreterinin Kıbrıs'a yeni bir özel temsilci atmasına da bu sebeple karşı çıkmaktadır.

KKTC Cumhurbaşkanı Tatar Kıbrıs'ta iki tarafın eşit egemenliği ve eşit uluslararası statüsü dikkate alınmak koşuluyla sürdürülebilir ve her iki tarafın kazançlı çıkacağı bir sistemin karşılıklı anlaşma yoluyla kurulması arzusunda olduğunu birçok kez dile getirmiştir.⁶ Türkiye Dışişleri Bakanlığı da 23 Temmuz'da yayımladığı açıklamasında şu ifadelere yer vermiştir:

Kıbrıs meselesinin adil, kalıcı ve sürdürülebilir bir çözüme kavuşturulmasına yönelik yeni bir müzakerenin başlaması, ancak Kıbrıs Türk halkının eşit egemenliğinin ve eşit uluslararası statüsünün tescil edilmesiyle mümkündür.⁷

Bu ifadeler dikkate alınırsa KKTC ve Türkiye çözüm müzakerelerinin devamına ve adada iki toplumu bir araya getirecek bir siyasi sistemin kurulmasına kategorik olarak karşı çıkmamakta ancak Kıbrıslı Türklerin müzakerelerde bir devlet olarak temsilini çözümün ön şartı olarak görmektedir. Kıbrıs'ta iki toplumun egemenlik ve uluslararası statü bakımından eşitliğini garanti eden herhangi bir siyasi sistem bugün KKTC ve Türkiye için tercih edilebilir durumdadır. Yani taraflar arasında anlaşmanın olmaması durumunda adadaki iki devletli fiili durumun devamı tercih edilmekteyken tarafların anlaşması durumunda Kıbrıs'ta ulusal ve uluslararası statü bakımından iki eşit kurucu devletin oluşturacağı bir konfederal yapının kurulması da KKTC ve Türkiye'nin mevcut pozisyonu uyarınca mümkün

4. Bkz. BM Genel Kurulu'nun 3212(XXIX) Sayılı Kararı, Security Council Report, [www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E-9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/Cyprus%203212%20\(XXIX\).pdf](http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E-9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/Cyprus%203212%20(XXIX).pdf), (Erişim tarihi: 26 Temmuz 2021); BMGK'nin 365(1974) Sayılı Kararı, Digital Library, https://digitallibrary.un.org/record/93479/files/S_RES_365%281974%29-EN.pdf, (Erişim tarihi: 26 Temmuz 2021); BMGK'nin 367(1975) Sayılı Kararı, Digital Library, https://digitallibrary.un.org/record/93485/files/S_RES_367%281975%29-EN.pdf, (Erişim tarihi: 26 Temmuz 2021).

5. Bayram Altuğ, Emel Öz ve Muhammet İkbâl Arslan, "KKTC Cumhurbaşkanı Tatar Kıbrıs'ta Kalıcı Çözüm için 6 Maddeden Oluşan Öneri Sundu", Anadolu Ajansı, 28 Nisan 2021.

6. "Bakan Çavuşoğlu'ndan Flaş KKTC Açıklaması: Bu Zihniyeti Artık Yok Sayıyoruz", *Milliyet*, 1 Temmuz 2021; "Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin 23 Temmuz Tarihli Açıklamasına İlişkin KKTC Cumhurbaşkanlığı Değerlendirmesi", KKTC Cumhurbaşkanlığı, 24 Temmuz 2021, <https://kktcb.org/tr/birlesmis-milletler-guvenlik-konseynin-23-temmuz-tarihli-aciklamasına-iliskin-kktc-8648>, (Erişim tarihi: 26 Temmuz 2021).

7. "No: 260, 23 Temmuz 2021, KKTC Hükümetinin Maraş Açılışının İkinci Aşamasına Yönelik Kararı Hk.", T.C. Dışişleri Bakanlığı, 23 Temmuz 2021, www.mfa.gov.tr/no_-260_-kktc-hukümetinin-maras-aciliminin-ikinci-asamasına-yonelik-karari-hk.tr.mfa, (Erişim tarihi: 26 Temmuz 2021).

olabilir. Bununla beraber Kıbrıs'ta kurulacak bir konfederasyonun ne denli uzun ömürlü olacağı şüphelidir. İki egemen kurucu devletin birbirinden farklı politikalar izlemesi durumunda aralarındaki zaten gevşek kurulmuş olan bağlar kolayca kopabilir. Böyle bir yapının bugün dünyada örneği bulunmaması ve günümüze en yakın örnek olan Sırbistan-Karadağ devletinin de ancak üç yıl yaşayabilmesi bu anlamda şaşırtıcı değildir. Dolayısıyla KKTC ve Türkiye'nin mevcut pozisyonları çerçevesinde Kıbrıs'ta sürdürülebilir tek çözümün iki bağımsız devlet olduğu görülmektedir.

Ne var ki günümüzde başta BMGK'nin daimi üyeleri olmak üzere uluslararası toplumdan KKTC'yi tanıma yolunda herhangi bir sinyal gelmediği gibi iki

toplumlu ve iki kesimli federasyon dışında bir çözümün mümkün olmadığı görüşü halen hakim durumdadır. Uluslararası siyasetin kriz ve belirsizliklerle dolu olduğu günümüz şartlarında uluslararası aktörlerin Kıbrıs konusundaki tercihlerini değiştirmeleri bir hayli zor görünmektedir. Dolayısıyla KKTC'nin uluslararası toplum tarafından tanınmamaya bir süre daha devam edeceği ve iki devletli statükonun uzunca bir süre varlığını sürdüreceği anlaşılmaktadır. Bu şartlar altında Türkiye'nin öncelikle Kıbrıslı Türkler üzerinde ekonomik ve sosyal alanlarda devam eden uluslararası ambargoların kaldırılmasına ve Kıbrıs Türk toplumunun dünyayla bütünleşmesine yönelik girişimlerde bulunması daha verimli bir strateji olacaktır.

SIYASET, EKONOMİ VE TOPLUM ARAŞTIRMALARI VAKFI
FOUNDATION FOR POLITICAL, ECONOMIC AND SOCIAL RESEARCH
مركز الدراسات السياسية والاقتصادية والاجتماعية

www.setav.org | info@setav.org | [@setavakfi](https://twitter.com/setavakfi)